

Der seit Befreiung des Landes vergangene Zeitraum gliedert sich in Etappen bei der Forstwirtschaft. In den ersten 8—9 Jahren suchte man die Wege. In dieser Zeit plagte man sich mit der qualitativen Erfüllung der Pläne. Im zweiten Hälfte der 50-er Jahren haben sich die qualitativen Forderungen der Forstwirtschaft gestärkt und seit einigen Jahren, heute, sowie in den kommenden Jahren gibt als Hauptzielsetzung neben qualitativen und quantitativen Leistung die Rentabilität. So wird die erweiterte Reproduktion in der Forstwirtschaft erreicht.

A felújító vágásokról

JAKÓTS LÁSZLÓ

Ma, amikor a racionalizálás az erdőgazdálkodás minden ágazatában egyre fokozódó súlyt nyer, érdemes megvizsgálni a felújító vágásokkal kapcsolatos tevékenységünket is ilyen szempontból.

Nem vitás, hogy az arra alkalmas helyen szakszerűen végrehajtott felújító vágás racionális, de nem mindig nevezhető annak, ha aránytalanul nagy mesterséges erdősítési kötelezettséget von maga után, a keletkező újulat fajokösszetétele nem felel meg távlati fafajpolitikai célkitűzéseinknek, vagy a felújító vágás alkalmazása következtében aránytalanul megdrágul a fakitermelés munkája.

Hogy felújító vágásainkról helyes képet tudjunk alkotni, megvizsgáltuk az utolsó 3 évben végvágott felújító-vágásos erdőrészeket jelenlegi erdősültségük azok eredete, fajokösszetétele és a ráfordított mesterséges erdősítés eredményessége szempontjából. A felújító vágások közé nem csak a természetes felújítással kapcsolatos felújító vágásokat számítottuk, hanem a fafaj-csere szükségessége miatt mesterséges erdősítéssel, alátelépítéssel felújítandókat is.

A vizsgálatok alapján a következő kérdésekre kerestünk választ:

1. Milyen mértékig alkalmazzák az erdőgazdaságok a felújító-vágásos módszereket?
2. Milyen fafajpolitikai kihatásokkal járt az erdőgazdaságok felújító vágásokkal kapcsolatos tevékenysége?
3. Milyen a felújító vágások során létesült fiatalosokban a természetes újulat és a mesterséges telepítés aránya?

A kérdésekre az alábbi megállapításokat tettük:

1. A felújító vágásokkal érintett terület

Jelenleg az állami erdőkben a vágásterületek 40%-án végzünk felújító vágásokat. Ez az arány az utolsó 10 évben nagyjából változatlanul tekinthető. Egyes erdőgazdaságokban, mint például a Mecseki és a Balatonfelvidéki Állami Erdőgazdaságban csökkent, az Észak-somogyi, Magasbakonyi, Keszthelyi, Mátrai, Cserháti, Nyugatbükki és Keletbükki ÁEG-okban emelkedett. Az erre vonatkozó adatokat az I. táblázat tartalmazza.

A felújító vágások kérdését utoljára ezelőtt 5 évvel vizsgáltuk meg. Akkor azok jelentős emelkedését helyeztük kilátásba, egyrészt az eredményes alátelépítések felszabadításának szükségessége, másrészt a felújító vágásoknak a szakemberek közötti népszerűsége miatt. A várt emelkedés elmaradt, aminek fő oka az volt, hogy egyes termőhelyeken a tarvágásokkal kapcsolatos mesterséges

I. A felújító vágások kiterjedése

Sor- szám	Erdőgazdaság		1954/55- 58/59. évi	1959/60—1963/64. évi állami felújítóvágások kiterjedése (redukált terület)											
				1959/60.		1960/61.		1961/62.		1962/63.		1963/64.		5 évi átlag	
			Átlag ‰	ha	‰	ha	‰	ha	‰	ha	‰	ha	‰	ha	‰
1.	Dunaártéri	Baja	8	50	9	55	9	54	10	30	6	34	8	45	9
2.	Tolnamegyei	Tamási	7	44	19	64	26	41	20	19	11	34	16	40	19
3.	Mecseki	Pécs	49	171	46	186	47	206	46	167	39	168	39	180	43
4.	Észak-somogyi	Zamárdi	25	160	41	117	32	128	33	140	37	142	38	137	36
5.	Délsomogyi	Kaposvár	32	85	28	107	36	85	22	101	32	130	27	102	28
6.	Észak-zalai	Zalaegerszeg ..	23	29	18	28	17	41	21	58	34	57	42	43	26
7.	Délzalai	Nagykanizsa ..	43	96	71	86	54	59	38	98	55	70	33	82	49
8.	Szombathelyi	Szombathely ..	30	193	55	204	44	220	46	173	42	117	38	181	45
9.	Tanulmányi	Sopron	54	88	62	59	41	129	76	94	59	39	29	82	55
10.	Kisalföldi	Győr	14	54	20	33	16	52	16	40	16	81	25	52	19
11.	Magasbakonyi	Pápa	50	159	67	191	67	225	74	202	69	228	72	201	70
12.	Keszthelyi	Keszthely	60	170	77	243	76	181	80	158	58	260	70	202	72
13.	Balaton- felvidéki	Veszprém	80	100	73	98	62	132	65	166	94	158	69	131	73
14.	Vértesi	Tatabánya	67	347	76	291	63	297	63	308	77	306	64	310	68
15.	Pilisi	Esztergom	76	162	68	179	84	134	69	152	75	187	87	163	77
16.	Mezőföldi	Székesfehérvár ..	61	120	43	96	36	92	40	92	43	91	43	98	41
17.	Gödöllői	Gödöllő	22	136	38	119	21	122	19	135	22	146	24	132	23
18.	Börzsönyi	Vác	77	151	74	218	78	248	78	245	89	214	81	215	81
19.	Cserháti	Balassagyarmat ..	38	186	58	242	58	308	72	181	46	234	55	230	58
20.	Mátrai	Parád	63	171	74	288	87	303	87	292	92	293	75	269	83
21.	Nyugatbükki	Eger	80	324	91	456	93	351	88	305	86	287	94	345	91
22.	Keletbükki	Miskolc	65	348	82	305	75	356	77	309	77	347	75	333	76
23.	Zemplén- hegységi	Sárospatak ...	72	171	83	184	82	208	79	194	76	165	72	184	78
24.	Budavidéki erdő- és vadgazdaság	Budakeszi	40	—	—	—	—	14	67	12	33	14	33	13	40
	Országosan		39	3515	43	3849	40	3986	39	3671	39	3802	40	3770	40

erdősítések gazdaságosabbnak mutatkoztak. Az, hogy az erdőgazdaságok egy részénél mégis emelkedett a felújító vágások aránya, arra vezethető vissza, hogy egyrészt az elvégzett alátételek sikere, másrészt az 1958. és 1961. évi jó tölgy-makktermés után jelentkező újulat érdekében a felújító vágásokra tervezett erdőrészekben a munkákat okvetlenül el kellett végezni.

Az elmúlt évben kötelezően elrendelt erdőművelési technológiai utasítás megszünteti az utolsó két évtizedben sok helyen indokolatlanul erőltetett természetes felújító vágásokat és lehetővé teszi, hogy az erdőgazdaságok megfelelő termőhelyi viszonyok között a gazdaságosabb tarvágásokkal és a velük kapcsolatos mesterséges erdősítésekkel dolgozzanak.

Hogy ezzel a lehetőséggel az erdőgazdaságok élhessenek, szükséges, hogy az új üzemtervek elkészítésekor az erdőrendezők a táji erdőművelési technológiák alapján tegyék alapos mérlegelés tárgyává, hogy az adott termőhelyen a felújító vágás vagy a tarvágás gazdaságosabb-e.

Az elkövetkező öt évben nem célunk a felújító vágások mennyiségének minden áron való növelése, ellenben törekednünk kell a szakszerű fakitermelés és erdőfelújítás együttesen leg gazdaságosabb módszerének alkalmazására. Sürgősen meg kell vizsgálni tájak és erdőtípusok vonatkozásában a felújító vágások gazdaságosságát, hogy a kiadásra kerülő szakmai utasításokban ennek tudatában lehessen intézkedni.

2. A felújító vágások fafajpolitikai kihatásai

A fafajösszetételnek a felújító vágásokkal kapcsolatos munkánk során történt megváltozását erdőgazdaságokként a II. táblázat tünteti fel. Ennek bal oldalán a végvágott anyaaállományban, jobboldalán az újulatban levő főfafajok által elfoglalt terület adatai szerepelnek hektárokbán. A fafajösszetétel változását százalékosan az alábbiak érzékeltetik:

F a f a j	Anyaaállomány	Újulat
	területi százaléka	
Kocsánytalantölgy	29,5	37,4
Kocsányostölgy	3,8	5,9
Molyhostölgy	1,6	0,4
Cser	31,8	15,7
Bükk	21,7	17,3
Gyertyán	6,6	7,5
Egyéb lomb	3,2	6,2
Erdei- és feketefenyő	1,8	6,4
Lucfenyő		2,0
Egyéb fenyő		1,2

Ezek szerint:

a) Lényeges emelkedést mutat a kocsányos- és kocsánytalantölgyek területi aránya.

b) Csökkent a lassan növekvő és jelenlegi termőhelyén nagyobb fatömeget produkáló fafajjal helyettesíthető molyhostölgy aránya.

c) Felére csökkent a természetben kevésbé kívánt és célkitűzéseink szerint mindenütt kizárólag a termőhelyére visszazorítandó cseresek területe.

d) Sajnálatosan csökkent a bükkösök területaránya. Tekintettel azonban arra, hogy a fenti viszonyszámok az újulat megtelepedéskori állapotára vonatkoznak, a bükkös erdőtípusokban — a bükk javára végzett nevelővágásokkal

— elegyaránya jelentősen kedvezőbbre változtatható. *Biztos vagyok benne, hogy megfelelő erdőnevelési eljárásokkal a bükkösök idősebb kori területének csökkenése megelőzhető.*

e) A gyertyán által elfoglalt terület nem szenvedett lényegesebb változást. Jelenlegi, az előzőnél valamivel magasabb elegyaránya könnyebb megtelepedésből származik. Mennyisége a nevelővágások során szabályozható és mivel jelenléte állományaink egy részében továbbra is kívánatos, feltehetően tartja eddigi százalékos arányát.

f) Részben a mesterséges alátelepítésekből, részben a természetes felújulásból örvendetesen emelkedett az egyéb lombfafajok területi aránya. A kísérő fajok jelenléte — az árnytűrő fajokból esetleg kiképzendő második koronaszintes állományok megnevelése érdekében — mindenképpen előnyös.

g) Jelentősen emelkedett felújító vágásainkban is a fenyvesek aránya. Bizonyos mértékben mindig is megszokott és jól bevált módszer volt lombfafajú fiatalosainkban pótlásként fenyőket ültetni, de ma erdőművelésünk egyik határozott törekvése a több és értékesebb fatömeg nyerése érdekében a viszonylag gyors növéssű fenyők területének növelése.

A fajok-összetétel kedvező alakulása nemcsak az országos összesítés adataiban, hanem valamennyi erdőgazdaságra vonatkozóan is jelentkezik. Értékesebbek a felújító vágásokkal kezelt erdeink fiatalosai azért is, mert míg az öreg állományok 15—20%-a sarjeredetű volt, ma már a sarjakat a fiatalosokból eltávolítjuk.

3. A természetes újulat és a mesterséges telepítés aránya a felújító vágásokban

Az idevonatkozó adatokat a *III. kimutatás* tartalmazza. Országosan az utolsó 3 évben 6773 ha végvágott területen 5926 ha redukált területű erdősítés került átvételre. Ez azt jelenti, hogy a végvágott terület 87%-án már megfelelő újulat van. Ennek 58%-a természetes úton keletkezett újulat, 42%-a alátelepítésből, a hézagok beültetéséből, pótlásból eredő mesterséges telepítés. Ezen arány elbírálásánál figyelembe kell venni azt, hogy az idős állományok 31,8%-át cseresek tették ki, amelyekben nagyrészt fajcserés felújító vágást kellett végezni, emellett az elegyetlen tölgyesekben is mesterséges erdősítésekre volt szükség, hogy a termőhelynek megfelelő elegyítésű újulatot kapjunk. Ilyen szempontból vizsgálva a természetes és mesterséges úton keletkezett fiatalos aránya megfelelőnek mondható.

Az 1 ha mesterséges telepítésre eső 2,15 ha-os ráfordítás a múlthoz képest javulást jelent ugyan, mégis a táji erdőművelési technológiák szerinti gazdálkodásnak ezen a vonalon jelentős javulást kell hoznia.

Az adatokat erdőgazdaságokként vizsgálva megállapítható, hogy a természetes felújítás *Zalában, a Mecsekben, a Magyar Középhegységben és Zemplénben a legeredményesebb.* A végvágott területeken a természetes eredetű újulat százalékos aránya itt a legnagyobb. Azokban az erdőgazdaságokban, amelyekben sok a cser és gyertyán állomány, a felújító vágással egyidőben fajcserét is kellett végezni, így itt jóval több a mesterséges eredetű újulat. Néhány erdőgazdasági tájban, illetve tájrészletben — főként sík területen — a sok pótlás szükségessége és az erős gyomosodás miatt a jövőben célszerű lesz a felújító vágások helyett a tarvágást, részleges talajelőkészítés vagy tuskóírtás utáni teljes talajművelést és mesterséges erdősítést alkalmazni.

Az adatok az egyes erdőgazdaságokon belül annyira különbözőek, hogy a helyes következtetések levonásához szükséges azokat főállomány típusonként is megvizsgálni.

II. A fajaj-összetétel megváltozása

Sor- szám	Áll. erdőgazdaság	Az anyaállomány fajajonkénti összetétele								
		Összes terület	ktT	ksT	moT	Cs	B	Gy	Egyéb lomb	Fenyő
		h e k t á r								
1.	Dunaártéri	72	14	4	—	43	4	2	3	2
2.	Tolnamegyei...	28	9	—	—	8	8	2	1	—
3.	Mecseki	757	326	33	—	122	207	49	18	2
4.	Észak-somogyi ..	170	18	17	—	80	16	15	13	11
5.	Dél-somogyi	217	14	28	—	50	65	35	21	4
6.	Észak-zalai	81	7	—	—	—	63	5	—	6
7.	Dél-zalai	193	25	14	—	13	121	14	3	3
8.	Szombathelyi ..	170	29	34	—	34	18	22	1	32
9.	Tanulmányi	16	7	—	—	—	—	—	2	7
10.	Kisalföldi	55	—	8	—	46	—	1	—	—
11.	Magasbakonyi ..	509	11	20	1	74	300	58	41	4
12.	Keszthelyi	247	37	4	9	148	34	10	5	—
13.	Balatonfelvidéki	292	34	—	15	114	95	23	7	4
14.	Vértesi.....	412	55	28	26	238	32	19	10	4
15.	Pilisi	255	101	—	6	89	31	16	12	—
16.	Mezőföldi	155	20	9	1	91	14	10	9	1
17.	Gödöllői	177	63	8	2	79	—	13	12	—
18.	Börzsönyi	435	228	—	—	108	65	28	4	2
19.	Cserhádi.....	255	88	—	2	148	5	9	3	—
20.	Mátrai	766	236	1	18	368	95	38	6	4
21.	Nyugatbükki ..	824	386	3	31	198	146	26	12	22
22.	Keletbükki	540	194	44	—	104	116	41	33	8
23.	Zemplénhegyeségi	133	88	—	—	—	33	8	—	4
24.	Budavideki	14	6	—	—	1	—	4	2	1
	Összesen	6773	1996	255	111	2156	1468	448	218	121

A felújító vágással kezelt erdőrészeket zömét a táji erdővédelmi technológiák következő főállomány-típusaiba lehet besorolni:

II. Erdeifenyves főállomány-típus

IV. Bükkös főállomány-típus

VI. Gyertyános tölgyes főállomány-típus

VIII. a, b, Tölgyes főállomány-típus

VIII. c. Cseres tölgyes főállomány-típus

Az erdeifenyves főállomány-típusba tartozónak számítjuk azokat az állományokat, amelyekben az Ef elegyaránya meghaladta az 50%-ot.

Bükkös főállomány-típusba soroltuk az elegyetlen bükkösöket, és azokat az erdőrészeket, amelyeknek elegyaránya túlnyomó részben bükk, vagy bükk és gyertyán.

Gyertyános tölgyes típusba soroltuk azokat az állományokat, amelyekben a tölgy és cser gyertyánnal vagy bükkal elegyesen fordul elő.

Tölgyes főállomány-típusba soroltuk az elegyetlen tölgyeseket és azokat az állományokat, amelyekben a tölgy elegyaránya nagyobb, mint a cseré és a gyertyán vagy egyáltalán nem, vagy csak elenyészően kis százalékban fordul elő.

Cseres tölgyes állomány-típusba soroltuk az elegyetlen csereseket és azokat a tölgy és molyhostölgy elegyes cser állományokat, amelyekben a cser elegyaránya lényegesen meghaladja a tölgyét.

a felújítás után

Az újulat fafajonkénti összetétele										
ktT	ksT	moT	Cs	B	Gy	Egyéb lomb	Ef Ff	Lf	Egyéb fenyő	Összes terület
h e k t á r										
19	5	—	22	2	4	4	10	—	—	66
7	1	—	4	16	—	—	—	—	—	28
346	17	—	29	151	88	35	17	—	1	684
52	16	—	9	17	6	14	27	5	2	148
26	41	—	6	47	34	26	12	1	3	196
17	—	—	—	48	2	—	8	2	2	79
43	16	—	—	76	27	10	2	—	9	183
49	38	—	3	30	21	1	13	8	2	165
9	—	—	—	—	—	—	2	4	—	15
12	12	—	20	—	2	1	—	2	—	49
27	39	—	20	183	63	48	10	18	19	427
64	17	—	55	26	18	13	18	1	1	213
49	—	2	47	45	17	12	24	—	13	209
81	66	9	132	34	20	27	6	—	—	375
131	—	1	48	22	10	24	1	4	—	241
33	17	2	44	9	6	8	10	3	1	133
71	21	—	44	1	7	13	—	—	—	157
205	1	—	60	51	16	25	8	1	—	367
106	2	2	108	1	3	2	9	—	2	235
265	4	4	159	58	39	35	90	29	7	690
332	1	6	90	99	23	40	40	10	2	643
201	32	—	34	75	35	24	62	17	3	483
64	—	—	—	33	4	2	10	11	3	127
7	2	—	—	—	1	2	1	—	—	13
2216	348	26	934	1024	446	366	380	116	70	5926

Az eredmények főállomány-típusonként a következők:

II. Erdeifenyves főállomány-típusba tartozó felújító vágással kezelt állományokat csak a Szombathelyi Áll. Erdőgazdaságban találtunk. Az Ef újulat itt jelentéktelen, az újulat jelentős részét az erdőrészekben 10—20% eleggyel előforduló bükk adja. Ezekben az állományokban a bükk újulat térfoglalása jelentős. A bükk és fenyő által fel nem újult területeket egyéb fajokkal pótolták.

IV. A bükkös főállomány-típusban az újulat sikere 85%, amelyből 78% természetes eredetű. A mesterséges eredetű újulat a fel nem újult foltok, valamint a termelés és közelítés során tönkrement újulat pótlásából származik. Mesterséges felújítás, illetve pótlás leginkább az elegyes bükkösökben vált szükségessé, itt 1 hektár mesterséges eredetű újulatra 2,46 ha a ráfordítás, tehát az átlagnál-jóval több.

A természetes felújítás sikere valamennyi főállomány-típus közül a bükkösökben a legkedvezőbb, a pótlás drága.

VI. és VIII. a, b. A gyertyános tölgyes főállomány-típusban a felújítás sikere 89%, ill. 90%. A természetes eredetű újulat 54%. A mesterséges telepítés 46%-os aránya kis részben a pótlásokból, sokkal nagyobb mértékben alátelepítésből származik. Egyrészt a makktermés kimaradása, másrészt, mivel a talajt túlnyomóan egyéb fajok (gyertyán stb.) borították, az erdőrészek jelentős részét makkal vagy csemetével alá kellett telepíteni. A mesterséges újulatra a rá-

III. A természetes újulat és a mesterséges telepítés aránya

Sor- szám	Erdőgazdaság	Végv. ter. ha	Felújított terület		A felújított területből				Ráfordítás a mestersé- gesre	
					termé- szetes		mestersé- ges			
			%	ha	%	ha	%	ha	ha	%
1.	Dunaártéri	72	92	66	53	35	47	31	96	300
2.	Tolnamegyei....	28	100	28	87	24	13	4	10	250
3.	Mecseki	757	90	984	80	547	20	137	270	197
4.	Észak-somogyi ..	170	87	148	35	51	60	97	204	210
5.	Délsomogyi.....	217	90	196	63	123	37	73	223	306
6.	Észak-zalai	81	98	79	80	63	20	16	27	169
7.	Délzalai	193	95	183	71	129	29	54	83	154
8.	Szombathelyi ..	170	97	165	24	39	76	126	178	140
9.	Tanulmányi	16	94	15	53	8	47	7	13	186
10.	Kisalföldi	55	89	49	23	11	77	38	54	142
11.	Magasbakonyi ..	509	84	427	68	290	32	137	388	284
12.	Keszthelyi	247	86	213	32	68	68	145	310	214
13.	Balatonfelvidéki	292	71	209	48	101	52	108	215	199
14.	Vértesi.....	412	91	375	41	151	59	224	467	208
15.	Pilisi	255	94	241	58	139	42	102	243	238
16.	Mezőföldi	155	86	133	36	48	64	85	262	290
17.	Gödöllői	177	89	157	30	47	70	110	216	196
18.	Börzsönyi	435	84	367	80	292	20	75	229	306
19.	Cserhádi.....	255	92	235	64	151	36	84	196	234
20.	Mátrai	766	90	690	52	362	48	328	472	144
21.	Nyugatbükki ..	824	78	643	65	418	35	225	673	300
22.	Keletbükki ...	540	90	483	50	244	50	239	440	184
23.	Zemplénhegységi	133	95	127	80	102	20	25	67	268
24.	Budavidéki E. és Vg.	14	93	13	66	9	34	4	9	225
	Összesen	6773	87	5926	58	3452	42	2474	5345	215

IV. A természetes újulat és a mesterséges erdősítés aránya főállománytípusonként

	I. Fenyves		IV. Bükkös		VI. Gyertyános tölgyes		VIII/a, b Tölgyes		VIII/c Cseres tölgyes	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Végvágott terület	31	—	1827	—	1821	—	1824	—	1260	—
Újulattal borított terület	29	93	1551	85	1619	89	1624	90	1103	87
Természetes újulat	11	38	1207	78	872	54	876	54	485	43
Mesterséges felújítás	18	62	344	22	747	46	747	46	618	57
A mesterségesre ráfordítás	27	150	844	246	1502	201	1721	230	1251	202

fordítás 201⁰/₀, ill. 230⁰/₀. Ez a szám bizony meglehetősen nagy mennyiségű pótlásról, illetve sok esetben szükségtelen alátelepítésről tanúskodik, de magyarázható az aszálykárral, az erős gyomosodással és a vadkárral is.

VIII. c. Cseres tölgyes főállomány-típusban a felújítás sikere 86⁰/₀. A természetes eredetű újulat csak 43⁰/₀. A mesterséges eredetű újulat kedvezőtlen aránya (57⁰/₀) az elegyetlen cserések átalakításának velejárója. A fafajcsere eredményeként a cser valódi termőhelyére szorult vissza. A mesterséges eredetű újulat 1 hektárjára a ráfordítás 2 ha. Ennek nagyságát elsősorban a gyengébb termőhely, az aszálykár és a vadkár befolyásolta. Az elegyetlen cserésekben a fafajcsere általában előzetes alátelepítéssel történik. Az állomány értékét növelhetjük, ha a pótlást a termőhelynek megfelelő fenyőkkel végezzük.

Az előzőek alapján összefoglalásként az alábbiakat lehet megállapítani:

Mivel a felújító vágások elsődleges célja a fatömeg fokozatos kitermelése mellett a *természetes felújítás* lehetővé tétele, a jövőben igyekezni kell, hogy az idős állományok magtermésének és védőszerepének segítségével minél nagyobb arányban természetes úton újítsuk fel erdeinket. A természetes újulat létrejöttéhez céltudatos munkával fokoznunk kell az idős állományok magtermő képességét, magtermés esetén pedig a cserjeszint ritkításával vagy teljes eltávolításával, esetleg szükség esetén a talaj részleges vagy teljes előkészítésével lehet elősegíteni a kellő sűrűségű és elegyarányú újulat létrejöttét. A természetadta lehetőségeket jól kihasználva az alátelepítések és pótlások mennyiségének a minimális mértékre való korlátozásával a felújító vágások gazdaságossága fokozható.

Ha a fafajcserével kapcsolatos felújító vágások szükségszerűsége merül fel, gondosan mérlegelni kell, hogy az adott termőhelyen nem lenne-e gazdaságosabb az alátelepítés helyett a tuskóirtással kapcsolatos mesterséges erdősítést végezni.

Bükköseinkben a viszonylag ritka magtermés ellenére is mindenütt elegendő természetes újulattal rendelkezünk, ezek megfelelő időben felszabadítva minden pótlást vagy mesterséges erdősítést feleslegessé tesznek.

Egyes erdőgazdaságok, így elsősorban a Mecseki és a Zemplénhegységi Aeg. adatai azt bizonyítják, hogy a tölgymakk-termésnek az újulat céljára való jó felhasználása a tölgyesekben is jórészt feleslegessé teszi — illetve az elegyítésre szánt egyéb fafajú csemetékre korlátozza — a mesterséges erdősítést.

Befejezésül még csak azt kívánom megjegyezni, hogy a természetes felújítások, sőt minden fajta felújító vágás gazdaságossága érdekében gondoskodni kell arról, hogy a fahasználatok jövedelmezőségét ugyan előmozdító közelítési módok ne okozzanak az újulatban, esetleg a még hosszabb ideig fenntartandó idős állományokban jövőreketlen károkat. A fakitermelés és a felújítás módjának megválasztásakor mindenkor a távlati értelemben is helytálló gazdaságosság legyen a döntő.

Л. Якош: О ЕСТЕСТВЕННОМ ВОЗОБНОВЛЕНИИ НАШИХ ЛЕСОВ.

В Венгрии 40% главных рубок давно выполняется постепенными возобновительными рубками. Естественное возобновление является наиболее успешным (78%) в типах с главной породой из бука, и наиболее слабым (43%) — в типах с главными породами из дуба скольного и дуба австрийского, в которых, естественно, во многих случаях стало необходимой и смена пород. В последующие годы не стараемся всей силой увеличивать площадь постепенных возобновительных рубок, а желаем применять наиболее рентабельные методы современного возобновления и эксплуатации леса.

L. Jakóts: VON DER NATURVERJÜNGUNG

In Ungarn werden die Endnutzungen schon seit mehreren Jahren im Mass vom 40% durch Verjüngungshiebe vollgezogen. Die Naturverjüngung ist am erfolgreichsten bei der Buche (78%), am wenigsten erfolgreich (43%) im Zerreiche-Eichen Hauptbestandstypen, wo öfters Baumartenwechsel notwendig war. In den nächsten Jahren bestreben wir nicht die Verbreitung des Areals der Verjüngungshiebe, sondern bemühen uns die waldbaulich und nutzungsmässig gleich rationellsten Verfahren auszuarbeiten.